

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN

Uredništvo in upravljalstvo je v Ljubljani, Gradsko štev. 17/1. — Dopis se ne vrača. — Številka pri čakovanih naročilih za štiri leta K 120, za pol leta K 95, za četrt leta K 50, mesečno K 20, za inozemstvo K 30. — Pisarna in tožba se v Ljubljani.

Državna knjižnica

Ljubljana. — številka telefona 552. — K 10 vsl. — Pisarna in tožba se v Ljubljani.

LETO IV.

LJUBLJANA, dne 22. novembra 1921.

ŠTEV. 126.

Zunanja politika.

V zadnji dobi je Jugoslavija doživela novo razočaranje, ko je zveza narodov z enim mahom prekrizala uresničenje njenih upravičenih teritorialnih zahtev napram Albaniji in je izzvala zasedanje svojega razsodišča v spornem vprašanju. Na vso vrsto diplomatskih neuspehov, ki so v prvih treh letih neodvisnosti spremljali Jugoslavijo in ji določali politično usodo, se je nanizal albanski spor, o katerem nismo dvomili, da bo rešen v naš prilog. Izredne razmere ondrotnih meja, ki so povsem zabrisane in jih je od časa do časa določala brutalna sila mejašev, so nas prisilile, da smo, opirajoč se na silo svoje vojske, opustili svoje dosedanje pomirljivo stališče in smo prešli k dejanjem, ki smo jih sami le neradi in samo pod pritiskom izzivanj končno morali podvzeti. Vsakomur je bilo jasno, da si mora država, ki se opira na svoj prestiž, v danem položaju z zadnjim razpoložljivim sredstvom poskusi osiguranje mirnega razvoja obmejnega prebivalstva, in da tak korak ni vojska v zmislu pogodbe zvezi narodov pripadajočih držav, ampak utemeljena intervencija proti neodgovornim tolpam in plemenom.

Ali britanska vlada je z nepričakovano ledenostjo ustavila naše delo in je zagrozila s takimi sredstvi mednarodnega prava, da smo se morali ukloniti in kljub svoji pravici, ki ni nikdar ranila zvezne pogodbe, sprejeti razsodišče. Prijatelji Albanije so zmagali, ko so nam odrekli znosne meje napram sosedom, ki še niso storili koraka v meddržavno življenje, in jim zato moramo odrekati legitimacijo za tako občevanje, kot je sicer v navadi. Zveza narodov je v zadevni seji poslušala ekspezeje obeh strank

in se je odločila za konstituiranje strokovne komisije, ki bo na licu mesta študirala obmejni problem in bo potegnila obmejno črto. Jugoslovenski delegat se je v imenu svoje vlade podvrget mednarodnem arbitriju, ki pomeni za nas neuspeh, ker stavlja Albanijo malone v isto vrsto z nami.

Zadnji diplomatski poraz je nov nauk za pravilno presojanje tistih moči, ki so v zunanji politiki na delu in so nam bile doslej dosledno sovražne, ali so vsaj našo usodo spremljale s tako brezbriznostjo, ki je pri nas vedno iznova zbudila viharje ogorčenja. Naša politična šola je bila do sedanje dobe dovolj bridka in draga, da opustimo načela, ki nikdar niso veljala in se dvignemo do zavesti, da mora za pravico stati sila, kar posameznik v svojem ozkem delokrogu itak dnevno občuti, ali česar mlad narod v svoji neizkušeni more preko noči uvideti, ker mu manjka rutina boja s silami, ki stoji za njimi stoletna tradicija uspehov in porazov ter pravo razumevanje vsakega položaja, kot ga rodi razvoj dnevnih dogodkov.

Spoznanje naše mladoletnosti in potreba trudapolne politične šole se mora posebno pri nas še mnogo poglobiti in bo moralo veči nebroj ukoreninjenih predsodkov in neodgovornih ideologij, ki so dozdej določale smer našega državnega življenja. Ta prepoved se brezdvomno vrši. Ako samo primerjamo način, kako smo ob prevratu motrili likvidacijo svetovne vojske in s kakšnim navdušenjem smo povsod sprejemali zastopnike zaveznikov, ki so to zaupanje kvitirali na svoj način in skoro nikdar v našo korist! Tisti, ki so že v tedanji dobi osvedočili svoj skepticizem glede kvalitete zavezniškega prijateljstva, so našli povsod gluha ušesa in šele da-

nes njih nazor prodira v širše kroge v taki meri, da lahko upamo, da politična uvidevnost jugoslovenskega naroda napreduje.

Trgovsko in nadaljevalno šolstvo.

Ministrstvo trgovine in industrije je bilo sklicalo na 14. novembra konferenco o osnovnih vprašanih uprave in organizacije trgovskega in industrijsko obrtnega pouka. V programu razprav čitamo sledeča glavna vprašanja:

1. namen in naloge trgovske izobrazbe pri nas.
2. osnovni tipi trgovskih šol.
3. pristojnost centralne uprave.
4. javna in privatna inicijativa otvarjanja trgovskih šol in
5. učiteljsko osebje.

Potek in sklepi konference nam še niso znani, vendar smatramo za potrebno zavzeti k gornjim vprašanjem stališče.

Za praktičnega trgovca na deželi je pravzaprav največjega pomena organizacija nadaljevalnih šol. Te so po veliki večini splošne obrtno-nadaljevalne, ker se le v mestih in v nekaterih večjih trgih dajo obrtne in trgovske nadaljevalne šole ločiti. Vzroki temu so, da je število vajencev za samo trgovske nadaljevalne šole na deželi premajhno in je finančno vprašanje celega nadaljevalnega šolstva še neurejeno. Iz istega vzroka se celo v nekaterih večjih krajih kakor je na primer Šoštanj, nadaljevalna šola po dveletnem tečaju za eno leto prekine, da se nabere zopet večje število vajencev. Posledica skupne nadaljevalne šole je, da se učni program drži skoro izključno le splošnih predmetov in je pravzaprav nadalje-

vanje pouka na ljudski šoli in le v malo predmetih nudi nekoliko strokovnega znanja in to bolj z ozirom na obrtnike.

Vendar bi imela biti programa izobrazbe za obrtniški in trgovski stan različna. Splošni predmeti, slovenščina, pravopisje, računstvo in risanje v pripravljalnem tečaju in obrtno spisje, obrtno računstvo ter strokovno risanje v tečajih nikakor ne zadostujejo modernim zahtevam po splošni in strokovni izobrazbi našega obrtniškega in trgovskega naraščaja. Sicer se ponekod predavajo tudi osnovni deli knjigovodstva, državnoznanstva in zemljepisja, pa vse to ne tega, kar praktičen podjetnik rabi kot osnovo za svojo nadaljno napredovanje.

Brez dvoma ti predmeti ne zadostujejo in nadaljni tečaji bi morali nuditi naraščaju ali pomočnikstvu osnovni pouk o blagoznanstvu, temelje carinskega zakona in tarife, nauk o denarstvu s posebnim ozirom na organizacijo ljudskega kredita v drugih ter splošno narodno gospodarstvo.

Ako stremimo za tem, da zboljšamo položaj našega obrtništva, povzdignemo naš trgovski naraščaj, je brezdvomno potrebno, da revidiramo učni program splošnih nadaljevalnih šol. Predvsem in brezpogojno pa je treba poglobitve programa v navedenem zmislu na trgovskih in gremijalnih šolah v Ljubljani, Mariboru in Celju. Razen tega bi bil iz praktičnih ozirov priporočljiv pouk v srbohrvaščini, pisanju v cirilici in obnovitev pouka v nemščini, eventualno v italijanščini, ki sta kot jezika naših mejašev posebno za trgovski stan silno potrebna.

Popolnoma nezasigurana je finančna stran nadaljevalnega šolstva.

Kronika razvoja hranilnic.

Sestavil: I. Mohorič.

(Nadaljevanje.)

V. Po vzoru novih metod atraktivne tehnike hranilnic v inozemstvu so tudi nekateri naši zavodi upeljali domače hranilne nabiralnike, hranilne premije in starostno-rentne oddelke. Leta 1907 je dovolilo notranje ministrstvo upeljavo hranilnih znamk za nižje svote, da bi se dvignil in privzgojil zmisel mladine za varčevanje. Ta poskus je prekosila upeljavo domačih nabiralnikov, ki je sedaj že precej razširjena tudi pri nas. Tak sistem je upeljal v devedesetih letih O. Burns v Severni Ameriki in od l. 1905 so se udomačili tudi v Avstriji. Leta 1912 je bilo iz njih vloženih pri Kranjski hranilnici na 874 knjižice 165.957 kron in pri Mestni hranilnici v Ljubljani na 752 knjižice 53.138 K. Nekatero nemško hranilnico so dovoljevale iz letnih poslovnih pribitkov znatne premije za obdarjenje pridnih, malih vlagateljev, dokler vloge niso dosegle določene maksimalne. — Kranjska hranilnica je na primer premirala dolgo službo in je zbirala v tem oziru zanimivo statistiko. Ona je tudi prva na jugu ustanovila kot posebni poslovni oddelki l. 1889 starostno hranilnico. Bila je zopet druga v celi Avstriji, prehitela jo je le praška hranilnica za tri mesece. Namen starostne hranilnice je zago-

toviti njenim vlagateljem na stare dni gmotno podporo ali starostno užitino. V ta namen se pripisuje na račun vložnika razen normalnih obresti vlog še gotov prispevek iz lastnih sredstev hranilnice, tako da se vloge faktično obrestujejo po 5 in eno tretjino, 6 in dve tretjini, 8, 9 in eno tretjino, 10 in dve tretjini in celo po 12 odstotkov. Člani nove naprave so bili lanko nad 18 let stari Ljubljančani, ki so zaposleni kot tovarniški delavci, obrtni pomočniki, pisarji, posli in dninarji, ki pa še niso presegli starosti 45 let. Kapital in tretjina prispevanih obresti so do 55. leta nedviglijive, dve tretjini obresti pa so vedno na razpolago, da odpomorejo momentanim nezgodam ali zadregam vlagatelja. V slučaju smrti pripade po določeni dobi vloga dedičem vlagatelja. Do leta 1895 je nakazala hranilnica starostnemu oddelku 17.000 fl. — Po statistiki je bilo 492 vložnikov, med njimi 357 žensk, večinoma samih poslov. Ta uspeh je za Ljubljano zelo zadovoljiv. Leta 1912 je bila pri starostni hranilnici na račun a (vložne glavnice s prištetiimi obrestmi) nahranjenih na 612 vložnih knjižic 765.396 K. Najvišja knjižica je dosegala 7839 K in pri oddelku b (z zgoraj popisanimi prispevki) na 733 knjižice 310.113 K, med njimi najvišja v znesku 3660 K. V aprilu l. 1907 je prva moravska hranilnica organizirala na zavarovalno tehnični podlagi sistema prof. Mully von Oppenried starostno rentno hranilnico

in s tem se vračajo v moderni organizacijski program hranilnice zopet stari motivi iz razvojne zgodovine hranilništva.

Glede porazdelitve čistega dobička temeljijo vzorna pravila na tem, da se sme na predlog odbora po omenjeni minimalni dotaciji fondov ostali prebitok z dovoljenjem politične oblasti porabiti za krajevne dobrodelne in javnokoristne namene, kateri imajo vedno odgovarjati predvsem interesom revnih udeležnikov zavoda. Kakor kaže priložena statistika, slovenski mladi zavodi sploh v tem oziru pred vojno niso prišli v poštev, ker so morali iz prebitkov tvoriti v prvi vrsti lastne rezerve. Toliko večjega pomena pa je prebitna politika južnoštajerskih in kranjskih nemških hranilnic v manjšinskih krajih na eni in laških hranilnic na Primorskem na drugi strani. Ti zavodi so okroglo petindvajset milijonov predvojnih kron žrtvovali od ustanovitve v javne namene. Priznati moramo, da je znaten del te kvote pripadel humanitarnim namenom, bolnicam, zavetiščem in dijaškim kuhinjam ter bolniškimi blagajnam. Ne smemo tudi prezreti priznanja vredne udeležbe kranjske hranilnice pri prometnih akcijah. Kranjska hranilnica je dala denar za preddela za trasiranje beljaške železnice, se je udeležila financiranja dolenjskih železnic, morda niti ne iz interesa, da ima nova zveza dvigniti nemški kočevski otok, dalje je omogočila s subvencijami kmetij-

sko razstavo, pomagala nekaterim zadrugam, predvsem na Kočevskem, prispevala k regeneracijski akciji za opustošene dolenjske vinograde vsled peronospor, udeležila se pomožne akcije po potresni katastrofi, po raznih velikih požarih na deželi, in končno prispevala za različna gasilna društva.

Vse hranilnice z nemško ali laško upravo so posebno izdatno podpirale nemško šolstvo in društva, odnosno italijanska. Dobiček, ki se je stekal iz slovenskih prihrankov, se je porabil v mnogem oziru proti našim kulturnim potrebam in v tem leži najbolj usodno poglavje našega prvega hranilništva. Podrobne podatke nudijo poročila koroških in južnoštajerskih hranilničnih zavodov, kranjske, goriške in tržaške hranilnice pri postojanki podpor v kulturne in vzgojevalne namene. Kljub temu, da nas v gospodarski aktivnosti loči časovna razlika.

Leto za letom so črpale iz njih industrijalne kolonije v Trziču, Zagorju, Trbovljah, Hrastniku, Jesenicah, Ratečah, Kočevju, Ljubljani, pod vodstvom tujih podjetniških družb sredstva za neosnovano vzdrževanje nemških vrtecev, strokovnih nadaljevalnih šol, nemških ljudskih in srednjih šol in nemških društvenih domov in centralističen vladni nazor je zadovoljstvom odobril vsa darila v podobne namene kot Schulvereina in Lega Nazionale.

(Dalje prihodnjič.)

Matko Kranjc trgovec na

Vrhniki pri Mayarju naznanja, da je prevzel zalogo in zastopstvo moke, koruze, krmil in dež. pridelkov sploh od Litnega zavoda v Ljubljani, ter se priporoča specijelno gg. trgovcem iz okoliša Logatca, Borovnice, Horjula itd. za obilen obisk, ker imajo priliko nabaviti si moko itd. iz prvovrstnih banaških mlinov po najmanj isti ceni kot od ljubljanskih veletvrdk. Vabim okoliške trgovce, da si ogledajo mojo zalogo, prepričajo o cenah in kvaliteti blaga, pri čemur se bodo prepričali, da jim je nakup blaga na Vrhniki veliko ugodnejši nego v Ljubljani. — Z odličnim spoštovanjem Matko Kranjc.

BRAKO MIRNA

najmoderneje urejena
tovarna za izdelovanje **pil**
= najraznovrstnejših =

iz prvovrstnega materiala in v vsaki množini. Prevzemajo se tudi stare pile v novo nasekanja.

Brata Kolenc, Mirna, Dolenjsko

Cene zmerne. Pazite na znamko: Brako, Mirna. Izvršitev točna.

Sprejema vloge
na hranilne knjižice
žiro in druge vloge
po najugodnejših
pogojih.

Jadranska banka

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor,
Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Trst, Wien,
Zadar, Zagreb.

Izvršuje vse bančne
posle po najugod-
nejših pogojih.

Poslovne zveze z vsemi večjimi
krajji v tu- in inozemstvu.

Medić, Rakovec & Zankl, prej: A. Zankl sinovi.

Tovarna kemičnih in rudninskih barv ter lakov.

Centrala: Ljubljana. D. z o. z. Skladišče: Novisad.

Brzojavi: Meraki, Ljubljana.

Telefon: 64.

English varnishes:**Angleški laki:**

COPAL VARNISH.

Kopalov lak za znotraj.

FINE COPAL VARNISH.

Fini kopalov lak za znotraj.

SUPERFINE COPAL BODY VARNISH.

Lak za kočije, najfin.

PINE COPAL CARRIAGE BODY VARNISH.

Lak za kočije, fini.

PALE FLATTING VARNISH SPRF.

Brusilni fini prep. ak.

PALE FLATTING VARNISH UNIVERSALE

Brusilni prepar. lak.

EXTERIOR COPAL VARNISH FINE.

Fini zračni lak.

EXTERIOR COPAL VARNISH SPRF.

Najfinejši zračni rap. lak

PALE SICCATIVE FLUID

Sikatif, svetel.

DARK SICCATIVE FLUID.

Sikatif, temen.

SPRF. WELLRIGHT VARNISH.

Lak za kočijske sta najfinejši.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost:

barve za obleke, vse vrste barv, suhe in olj-nate, mavec (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, karbolinaj, steklarski in mizarški klej, pleskarski, slikarski in mizarški čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

„MERA KL“.

Lak za pode.

„MERA KL“.

Linoleum lak za pode.

„MERA KL“.

Emajlni lak.

„MERA KL“.

Brunoline.

English varnishes:**Angleški laki:**

JAPAN BLACK VARNISH.

Lak za gvozdje, Japan.

FINE JAPAN BLACK VARNISH.

Fini črni japonski lak.

QUECK BLACK VARNISH

Japon. lak s sikativom.

ISOLATING BLACK VARNISH.

Izolirni lak.

LIQUID DRIERS PALE

Terebina svetla.

LIQUID DRIERS DEEP.

Terebina temna.

DAMAR VARNISH.

Damarov lak.

ENAMEL VARNISH WHITE.

Emajl beli.

ENAMEL VARNISH BLUE, RED, GREEN.

Emajl moder, rdeč, zelen.

FINE ENAMEL VARNISH WHITE.

Emajl beli, izredno fini.

Emajlni laki. Pravi firmež. Barva za pode.

Priporoča se tvrdka

Josip Petelinc Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
tovarniška zaloga
šivalnih strojev

Igel in posameznih delov za vse sisteme šivalnih strojev in koles, olje ter potrebščine za krojače, šivilje, čevljarje in sedlarje ter galanterijo na drobno in debelo. Cene nizke! Postrežba točna

Na debelo:

Kava,
čaj, kakao,
sardine, olje, vinski
kis, bobinjski in trapistov-
ski sir, salami, šunka in sla-
nina, ljutomersko stekle-
nično vino letnik 1917,
Rogaška
Slatina.

T. MENCINGER

Ljubljana, Resljeva cesta 3.

Knjigovodja

samostojen bilančnik z večletno prakso, samostojen delavec, kateri obvlada perfektno slovenski, nemški in italijanski jezik ter zamore predložiti prvovrstne reference, se takoj sprejme. Izborna plača, hrana v hiši. Ponudbe pod »Sijajna bodočnost« na Aloma Company, anončna družba z o. z. Ljubljana, Kongresni trg 3.

Izboren kontorist

ali kontoristinja, izurjena v fakturiranju, naročevanju in eskpediciji, znanjem slovenskega, nemškega in ev. tudi italijanskega jezika, se takoj sprejme. Ponudbe pod »življenska namestitev« na Aloma Company, anončna družba z o. z. Ljubljana, Kongresni trg 3.

Par strojev za izdelovanje barv

1 bencinmotorinamoagregat »Bosch« za luč in več težkih jermenic proda, prevzema na debelo brušenje nožev, sekir i. t. d. in popravila motorjev in dinamov (tudi previjanje). „Zavora“ d. z o. z. v Celju, tovarna v Sp. Rečici pri Laškem.

I. Jugosl. tovarna za gumbje in kovinske predmete

d. z o. z.

Izdelki: Roženi in umetno roženi gumbi (znamka „Galalith“), ustnjaki za smotke, svalčice, pipe in čibuke, gumbi iz biserovine (Perlmutter) za perilo. Držaji za palice in dežnike iz naravnega roga.

Telefon št. 5.

Bančni konto: Obrtna banka Ljubljana.

Slovenska Bistrica

OFICIJELNI ŠPEDITERJI „LJUBLJANSKEGA VELIKEGA SEMNJA“

Ljubljana, Maribor, Beograd,
Zagreb, Radek, Trst, Wien.
Raznovrstne spedicije.

BALKAN

d. d. za mednarodne transporte.

Reekspedicije. - Preselitve s
pohištvenimi vozovi. - Zacari-
nanja, carinska agentura.

Hedžet & Koritnik - Ljubljana

Frančiškanska ulica 4

MANUFAKTURNA
blagovnica na debelo